

DANIEL ERNST JABLONSKIS WIRKEN IM GEIST DER REFORMATION, DES HUMANISMUS UND DER FRÜHAUFKLÄRUNG

Hartmut Rudolph

ABSTRACT

He was a tutor for the Radvilas (Radziwiłłs) at Biržai, a student at Oxford, headmaster of a gymnasium in Leszno, and court preacher in Königsberg and later Berlin. Of all the stages in the life of Daniel Ernst Jablonski (1660–1741), his contribution, together with Gottfried Wilhelm Leibniz, to the establishment in 1700 of the Kurfürstlich Brandenburgische Societät der Wissenschaften, the predecessor of the Prussian Academy of Sciences, is emphasised the most. However, his efforts to achieve ecumenical communication between evangelical churches of various hues were no less significant. The article deals with the development of Jablonski's views leading to these efforts as a result of his family history: the experiences of his childhood and youth. Manifestations of efforts in East Central Europe, especially in the Commonwealth of the Two Nations, are presented through Jablonski's activities in pursuing ecclesiastical unity, defending the rights of religious minorities, engaging in Hebrew studies, and in the ecclesiastical controversy in Russia.

KEY WORDS: Reformation, Bohemian Brethren, Commonwealth of the Two Nations, Brandenburg-Prussia, idea of Protestant unity.

211

ANOTACIJA

Mokytojas kunigaikščių Radvilų Biržuose, Oksfordo studentas, Lešno gimnazijos rektorius, dvaro pamokslininkas Karaliaučiuje, o vėliau Berlyne – kalbant apie Danielio Ernsto Jablonskio (1660–1741) nuopelnus dažniausiai pabrėžiama, kad jis kartu su Gottfriedu Wilhelmu Leibnizu 1700 m. įkūrė Brandenburgo mokslų draugiją – Prūsijos mokslų akademijos pirmtakę. Tačiau ne ką mažiau reikšmingos jo pastangos siekti ekumeninio bendravimo tarp įvairių kryptių Evangelikų bažnyčių. Straipsnyje nagrinėjamas D. E. Jablonskio nuostatai, vedusių į šias pastangas, formavimasis per šeimos istoriją: vaikystės ir jaunystės patirtis. Pastangų raiška Vidurio Rytų Europoje, ypač Abiejų Tautų Respublikoje, pristatoma per D. E. Jablonskio veiklą siekiant bažnytinės vienybės, ginant religinių mažumų teises, dirbant hebraistikos baruose ir angažuojantis bažnytinio ginčo Rusijoje polemikai.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Reformacija, Bohemijos broliai, Abiejų Tautų Respublika, Brandenburgas-Prūsija, evangelikų vienybės idėja.

Hartmut Rudolph, Dr. theol., former director of the Leibniz-Edition Potsdam at the Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities, Am Mittelfelde 63D, D-30519 Hannover, Germany. Email: pabulei@yahoo.de.